

Отже, ураховуючи вищевикладений матеріал, можна зробити такі висновки:

1. Щоб уникнути негативних наслідків для деяких суб'єктів господарювання потрібно робити докладний аналіз фінансових ризиків та створювати діючу систему управління ними.

2. Для позитивного розвитку страхування необхідна зміна законодавчої бази, оскільки більшість фінансових схем реалізується саме за допомогою страхування фінансових ризиків.

3. Має бути відповідність між теоретичним та правовим розумінням ризику та його класифікації для ефективного розвитку цього виду страхування в Україні.

4. Слід розвивати страхування біржових та валютних ризиків з метою стимулювання розвитку зовнішньої торгівлі для підприємств-експортерів.

Список використаних джерел

1. Землячова О. А., Савочка Л. С. Класифікація фінансових ризиків та методи їх зниження // Фінанси, банки, інвестиції. 2012. № 3. С. 50–57.

2. Журавка О. С. Проблемні аспекти страхування фінансових ризиків в Україні // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Суми: УАБС НБУ, 2007. Т. 20. С. 16–24.

Ільченко Олег Олексійович

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Держава стоїть перед необхідністю проведення проголошеної серйозної адміністративної реформи, зокрема у сфері побудови її органів фінансового управління та фінансового контролю. Для цього потрібно осмислити зміст ключових завдань державної політики у фінансово-економічній сфері, уникати помилок та зменшити ризики при прийнятті відповідальних управлінських рішень.

Однією з таких проблем сьогодні є запровадження у практику роботи органу державного фінансового контролю, аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ. Це принципово нова форма контролю, яка передбачена Бюджетним кодексом і спрямована на запобігання фінансовим порушенням та забезпечення достовірності фінансової звітності.

Запровадження зазначеної форми контролю, яка, до речі, цілком відповідає Стандартам, що застосовуються в країнах Євросоюзу, по суті означає необхідність зміни ідеології діяльності відповідних служб – перехід в роботі від фіксації порушень до їх попередження.

Ще зовсім недавно термін «аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ» ні на практиці, ні у законодавчих актах України не використовувався. Вперше ж таке словосполучення вжито в Бюджетному кодексі. Зокрема, його статтею 26 визначено, що аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ здійснюється Рахунковою палатою – в частині контролю за використанням коштів державного бюджету та органу державного фінансового контролю.

Є і нагальна необхідність його запровадження у практику функціонування всіх бюджетних установ і обумовлено це тим, що в процесі здійснення виключно послідуючого контролю функції у попередженні фінансових порушень належно не реалізуються; наслідки ж бюджетних порушень після закінчення бюджетного року мінімізувати досить складно, а нерідко і просто неможливо.

Основним завданням фінансово-господарського аудиту є сприяння бюджетній установі у забезпеченні правильності ведення бухгалтерського обліку, законності використання бюджетних коштів, державного і комунального майна, складанні достовірної фінансової звітності та організації дієвого внутрішнього фінансового контролю. [1]

Це, по суті, розкриває кінцеву мету аудиту і визначає головну його відмінність від традиційних ревізії та перевірки.

Як же розуміють аудит в Європейському союзі, в Сполучених Штатах Америки, інших країнах?

Аудит там не зводять лише до фінансового контролю. Аудит, як поняття, є набагато ширшим, ніж фінансовий контроль. Розрізняють три види аудиту, три його форми, що дає можливість по-новому підійти до розуміння поняття «аудит».

Існує аудит звітності, достовірності. Це і є наше традиційне розуміння аудиту - наш традиційний фінансовий контроль.

Існує аудит діяльності. Під діяльністю розуміють усі операції, які здійснює будь-яка установа – бюджетна, небюджетна, господарська структура. Тому, якщо ми запровадимо аудит діяльності, то буде відкрита дорога для аудиту операційного, аудиту ефективності, аудиту продуктивності, всього того, що починаємо робити, здійснювати аудит ефективності.

І третій вид аудиту – це аудит відповідності, коли здійснюється аналіз діяльності тієї чи іншої установи, того чи іншого суб'єкта господарювання на предмет того, наскільки він виконує розпорядження організації чи установи, яка для нього є вищестоящою, тобто аудит відповідності виконання законів, контроль дотримання інструкцій, нормативів, розпоряджень органу управління.

Виходячи з того, що відповідальність за використання бюджетних коштів несе не тільки керівник бюджетної установи, а й всі учасники бюджетного процесу, фінансовий – господарський аудит повинен надавати оцінку якості контролю на всіх етапах та дати відповіді на питання:

По-перше, чи дотримується установа встановлених чинним законодавством процедур щодо використання державних ресурсів та цільового спрямування бюджетних коштів?

По-друге, чи достовірно відображено в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності усі господарські операції?

По-третє, чи забезпечено керівником установи організацію системи внутрішнього контролю за операціями з бюджетними коштами?

Однак успішне запровадження фінансово-господарського аудиту ускладнено такими факторами:

1) неготовністю кадрів до сприйняття зміни філософії державного фінансового контролю;

2) теоретичною невизначеністю поняття державного аудиту і наявністю діаметрально протилежних поглядів на його зміст щодо використання бюджетних коштів загалом і фінансово-господарського аудиту зокрема;

3) відсутністю критеріїв та неврегульованістю процедури вибору об'єктів аудиту;

4) невизначеністю процедури та відсутністю обґрунтування методів здійснення даної форми контролю;

5) відсутністю правових гарантій нефіскальності фінансово-господарського аудиту;

6) неврегульованістю взаємовідносин між державними фінансовими органами з приводу призначення і проведення фінансово-господарського аудиту та використання його результатів.

Це відповідає прийнятим у світі принципам організації контролю, оскільки він має тяжіти не до фіскальності, а бути передусім попереджувальним.

Зокрема, передбачається, що фінансово-господарський аудит включає такі дії:

1) проведення протягом року (без виходу на об'єкт) моніторингу фінансової звітності бюджетної установи;

2) проведення у разі виявлення моніторингом ризикових операцій перевірки використання бюджетних коштів, державного і комунального майна, ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності;

3) вивчення організації системи внутрішнього фінансового контролю;

4) підготовку керівництву бюджетної установи пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень за результатами моніторингу її фінансової звітності та/або перевірки;

5) відстеження усунення керівництвом бюджетної установи недоліків і порушень, виявлених моніторингом її фінансової звітності та/або перевіркою;

6) оцінка достовірності фінансової звітності бюджетної установи, ступеня дотримання її посадовими особами законодавства з фінансових питань та повноти врахування пропозицій, внесених у ході фінансово-господарського аудиту. [2]

Світовий досвід свідчить, що бюджетна сфера функціонує ефективно, коли керування фінансами контролюється на предмет дотримання стандартів по всій вертикалі – від бюджетної установи до головного розпорядника бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26 січня 1993 року № 2939-XII зі змінами та доповненнями.
2. Бюджетний Кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI зі змінами та доповненнями.

*Кіріяк Ангеліна Анатоліївна,
студентка IV курсу, спеціальності «Фінанси та кредит»;
Науковий керівник:
Мельничук Наталія Юріївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

РОЗВИТОК МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Реформування української економіки в сучасних умовах розвитку ринкових відносин потребує перегляду деяких сегментів фінансової системи, зокрема бюджетної системи. Однією з основних ланок бюджетної системи країни є місцеві бюджети. Вони відіграють важливу роль у фінансуванні державних соціальних гарантій в Україні. Це зумовлює нагальну потребу у дослідженні сучасних процесів формування та використання місцевих бюджетів.

Першим етапом української реформи формування місцевих бюджетів стало затвердження Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні та плану заходів з її реалізації. Реформа передбачає: врегулювання системи адміністративно-територіального устрою; створення конституційної основи утворення виконавчих органів обласних та районних рад; розподілу повноважень між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування та між органами місцевого самоврядування різних рівнів [1].

Досліджуючи категорію «місцеві бюджети», сучасні економісти звертають увагу на постійну актуальність результатів досліджень щодо напряму вивчення бюджетної системи (рис. 1, за даними [3–7]). Деякі з фахівців зупиняються на проблемах функціонування місцевих бюджетів як бюджетів окремих адміністративно-територіальних одиниць або на тому, що місцеві бюджети – це, в першу чергу, складові елементи бюджетної системи держави, а в другу – це частина місцевих бюджетів, які відображають систему економічних відносин на відповідному рівні. Зважаючи на комплексність та багатоаспектність поняття «бюджет», слід зауважити, що ця багатовекторність притаманна і категорії «місцеві бюджети». Відтак, економісти розглядають її сутність з різних сторін. Трактують науковцями цього поняття подано у табл. 1(за даними [2]).